

J A A R O V E R Z I C H T

2 0 1 3

KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

Dit beknopte jaaroverzicht geeft een indruk van het jaar 2013, met de voornaamste hoogtepunten, 'facts' en 'figures'.

Veel leesplezier!

Lisette Pelsers
Directeur

INHOUD

- 05 **Bezoekers**
- 06 **Tentoonstellingen**
- 07 **Buitenlandse tentoonstellingen**
- 08 **Publieksbenadering**
- 09 **Activiteiten**
- 10 **Scholen**
- 11 **Collectie**
- 12 **Sponsoring en fondsen**
- 13 **Bijzondere gebeurtenissen**
- 15 **Bezoekersaantallen**
- 17 **Jaarrekening 2013**

Tentoonstelling *A One Day Walk*

BEZOEKERS

In 2013 ontvangt het Kröller-Müller Museum 332.707 bezoekers. Ten opzichte van 2012, met een bezoekersaantal van 311.098, betekent dit een stijging van 6,75%. De bezoekersaantallen vertonen al sinds 2008 (bezoekersaantal 253.000) een jaarlijks stijgende lijn. Het museum ontvangt 4.363 kinderen tot twaalf jaar en 30.766 boven de twaalf jaar in schoolverband.

Met twee externe presentaties in Tokyo en Parijs bereikt het museum ruim 280.000 bezoekers.

Op 1 januari 2012 is het museum toegetreden tot de Museumkaart voor een proefperiode van twee jaar. Het museum ziet de kaart als een belangrijk instrument om meer Nederlandse bezoekers te trekken. In 2012 ontvangt het museum 71.992 bezoekers met een Museumkaart, in 2013 zijn dit er 83.596, wat neerkomt op 25% van het totale aantal bezoeken. De conclusie is dat de meerwaarde van de Museumkaart zich in de afgelopen twee jaar heeft bewezen en dat de samenwerking wordt voortgezet.

Speurspel: Auguste Renoir, *Le clown musical*, 1868

TENTOONSTELLINGEN

Twee tentoonstellingen lopen door uit 2012: *Vincent is back deel I: Geboortegrond* (24 november 2012 - 1 april 2013) en *De rijkdom van Arte Povera. Italiaanse avant-garde uit de jaren 70* (15 december 2012 - 7 april 2013).

Van 15 maart tot en met 22 september verzamelt het museum in *10 Topstukken, 1001 Verhalen* samen met kinderboekenauteur Lydia Rood en literair kindertijdschrift *BoekieBoekie* zoveel mogelijk verhalen, gedichten en tekeningen van kinderen bij tien beroemde kunstwerken uit de collectie van onder anderen Keith Haring, Bart van der Leck en Charley Toorop.

De tentoonstelling *Ensemble* (20 april - 30 juni 2013) brengt werken bijeen van zes kunstenaars uit de museumcollectie. Gedreven door het optimisme van de jaren zestig van de vorige eeuw zochten deze kunstenaars nieuwe wegen in de kunst: Ad Dekkers, Gerhard von Graevenitz, Ellsworth Kelly, François Morellet, Jan Schoonhoven en Jésus Rafael Soto. Van 6 april tot en met 6 oktober is *Vincent is back deel II: Land van*

het licht te zien. In deze presentatie gaat het om Van Goghs werken in zijn Franse tijd (1886-1890), als de kunstenaar tot volle wasdom komt.

Op 13 juli is het Kröller-Müller Museum vijfenzeventig jaar geopend voor publiek. Op deze datum gaat het jubileumjaar van start met de tentoonstelling *Top 75*, waarvoor het museum vijfenzeventig topstukken uit de eigen collectie selecteert. Het museum heeft ook gasten uitgenodigd om hun topstukken uit de collectie te kiezen. Dit heeft geresulteerd in vierentwintig speciale audiotours voor het publiek. De tentoonstelling is te zien tot en met 17 november.

Vanaf 5 oktober presenteert het museum *Carvings and bones* van Adam Colton, te zien tot en met 9 maart 2014.

Onder de titel *A One Day Walk* toont het museum van 7 december 2013 tot en met 30 maart 2014 circa vijftig werken van Anthony Caro, Philip King, Richard Long, Hamish Fulton, Nicholas Pope, Barry Flanagan, Tony Cragg en Bill Woodrow. De tentoonstelling is

Start van het jubileumjaar en opening van de tentoonstelling *Top 75*

samengesteld uit de collectie Art & Project/Depot VBVR en de collectie van het Kröller-Müller.

BUITENLANDSE TENTOONSTELLINGEN

In 2013 vinden twee presentaties in het buitenland plaats met werk uit de collectie. Tot 17 maart toont de Pina-cothèque de Paris onder de titel *Van Gogh. Rêves de Japon* dertig werken van Vincent van Gogh uit de Kröller-Müller collectie. Ongeveer 100.000 bezoekers bezoeken deze tentoonstelling in 2013. In Japan gaat op 3 oktober in het National Arts Centre in Tokyo de tentoonstelling *Divisionism. From Seurat to Van Gogh and Mondrian* van start. Deze tentoonstelling bestaat voornamelijk uit werken uit de collectie van het Kröller-Müller Museum, zowel schilderijen (zevenenvijftig) als werken op papier (zeventien), aangevuld met enkele schilderijen uit Japanse collecties. De tentoonstelling duurt tot 23 december en trekt 182.477 bezoekers. Daarna reist de tentoonstelling door naar twee andere locaties in Japan.

Tentoonstelling *Divisionism. From Seurat to Van Gogh and Mondrian* in Japan

PUBLIEKSBERADERING

In 2013 is veel aandacht besteed aan publieksbenadering en klantvriendelijkheid en zijn in 2012 in gang gezette projecten op dit gebied verder ontwikkeld.

De nieuwe visuele identiteit van het Kröller-Müller Museum, vanaf de zomer van 2012 ontwikkeld door bureau Edenspiekermann, is per 13 juli, de jubileumdag, in alle uitingen doorgevoerd, met uitzondering van de website.

Ook het nieuwe bewegwijzerings-systeem in het museum, ontworpen door bureau Mijksenaar, is op 13 juli gereed. De bewegwijzering buiten het museum is aan het eind van het jaar voltooid. Het systeem sluit nauw aan bij de nieuwe visuele identiteit.

Er is een nieuwe algemene folder en een welkomstfolder gemaakt en de informatie bij de collectie is uitgebreid met een reeks object- en zaalteksten. Nieuw permanent onderdeel van de presentatie is de Van Gogh Galerij, waarin de Van Goghcollectie van het museum, de op een na grootste ter wereld,

wordt getoond. Leven en werk van de kunstenaar en de totstandkoming van de Van Goghverzameling van Anton en Helene Kröller-Müller worden in de presentatie toegelicht.

Algemene folder, ontworpen in de nieuwe huisstijl

ACTIVITEITEN

In januari start het museum met de tweede editie van *De Winterspelen*, een project in samenwerking met de docentenopleiding van ArtEZ. De activiteit, met als thema Ontdek de schatten van de Winterkoningin, is met vijfhonderd deelnemende kinderen een groot succes.

In april neemt het museum deel aan het landelijke Museumweekend met *1 Museum, 1001 Verhalen*, een creatieve ontdekkingstocht door de beeldentuin, georganiseerd met Pabo Arnhem/Nijmegen. Het Museumweekend trekt 4.367 bezoekers, driehonderd kinderen doen mee aan de tocht.

Op 13 en 27 juli organiseert het museum twee Zwoele Zomeravonden met een programma vol verrassend theater, muziek, dans, performances en een picknick op de beeldengazons. In totaal trekken de avonden meer dan achtduizend bezoekers. Op 10 augustus vindt de Zwoele Zomer Kindermiddag plaats. De speciale kindereditie van de Zwoele Zomeravonden trekt dit jaar 2.813 bezoekers naar de beeldentuin.

De Gelderse Museumdag in oktober trekt 2.594 bezoekers, waaronder vierhonderd kinderen. Hiermee is het Kröller-Müller Museum het best bezochte museum van de Gelderse Museumdag.

De Winterspelen

SCHOLEN

Voor scholen zijn nieuwe materialen ontwikkeld en is het bestaande aanbod uitgebreid. Vanaf april zijn bij het zogenaamde Zelfbedieningsloket op de website gratis opdrachtkaarten verkrijgbaar (VMBO/HAVO/VWO).

Vanaf november is een nieuwe editie verkrijgbaar van het succesvolle lespakket *Filosoferen met schilderijen*, uitgebreid met zes nieuwe kunstwerken uit de vaste collectie en met een speciale rol voor de (nieuwe) directeur.

Op verzoek van leerkrachten wordt het project *10 Topstukken 1001 Verhalen* (zie ook tentoonstellingen) online voortgezet. Het hiervoor ontwikkelde lespakket is gratis te downloaden via het Zelfbedieningsloket.

Het museum verzorgt ook dit jaar weer verschillende workshops en lezingen over de actuele mogelijkheden van kunsteducatie, voor Pabo's, leerkrachten en ICC-ers.

Scholieren aan het werk in de tentoonstelling *10 Topstukken 1001 Verhalen*

COLLECTIE

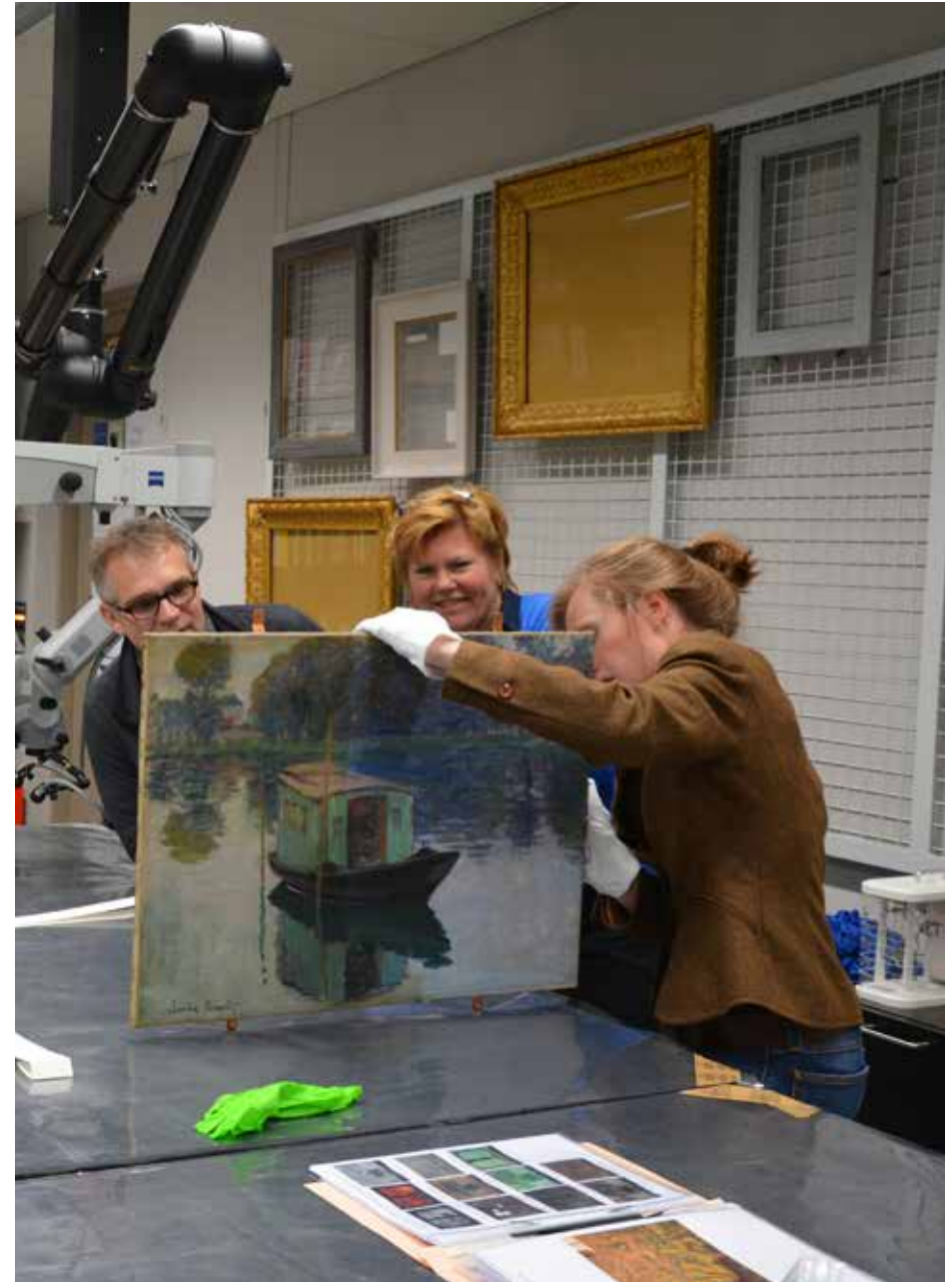
Behoud en beheer, conservering en restauratie verlopen op het gewenste niveau. Op 31 december 2013 bezit het museum 20.594 objecten waarvan 1.287 in langdurig bruikleen. Het bruikleenverkeer is zeer intensief: in 2013 leent het museum wereldwijd tweehonderdvijfveertig werken uit, zowel schilderijen, tekeningen als sculpturen.

In 2013 is naast conservering ten behoeve van behoud, presentatie of bruiklenen een aantal objecten gerestaureerd, waaronder acht werken op papier, elf schilderijen (waarvan twee schilderijen binnen het Getty Conservation Partnership Program) en tien beeldhouwwerken.

In 2013 is de collectie van het museum uitgebreid met zes aankopen, zeshonderdvierentwintig schenkingen en veertien langdurige bruiklenen. Dankzij de steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt, SNS REAAL fonds, VSBfonds en het Mondriaan Fonds kan het museum *Forme rumore di motocicletta* (1913-1914, olieverf en gouache op papier, 73 x 101 cm) van Giacomo Balla (1871-1957) verwerven.

Verder zijn in dit jaar vier werken van Nederlandse kunstenaars aangekocht: Adam Colton, Pjotr Müller, Marien Schouten en Christiaan Bastiaans.

Van groot belang voor het museum is de schenking uit de collectie Art & Project/Depot VBVR (zie pagina 14).

Winnaars van een prijsvraag op Facebook kijken achter de schermen bij de restauratie van *Le bateau-atelier* van Claude Monet

SPONSORING EN FONDSSEN

De belangrijke en succesvolle relatie met de BankGiro Loterij is in 2013 voortgezet. Na een uitgebreide evaluatie krijgt het museum eind dit jaar het heuglijke nieuws dat de samenwerking is verlengd met vijf jaar. De bijdragen van de BankGiro Loterij, bedoeld voor collectievorming, worden beheerd door de Stichting Krölller-Müller Fonds, dat als hoofddoel heeft het verlenen van materiële steun aan het Krölller-Müller Museum op terreinen die niet tot de reguliere exploitatie behoren. Het in 2007 opgerichte Fonds beschikt sinds 2009 over het CBF-keur.

Dankzij de steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt, SNS REAAL fonds, VSBfonds en het Mondriaan Fonds kan het museum *Forme rumore di motocicletta* (1913-1914, olieverf en gouache op papier, 73 x 101 cm) van Giacomo Balla (1871-1957) verwerven. Het aankoopbedrag is € 2.800.000, waarmee dit de kostbaarste aankoop is in de geschiedenis van het museum. Met *Forme rumore di motocicletta* kan het Krölller-Müller Museum als enige museum in

Nederland het futurisme als integraal onderdeel van de kunstgeschiedenis in de vaste opstelling laten zien.

In het kader van het supporterschap van het Krölller-Müller Museum levert de Gemeente Ede bijdragen in de vorm van locatiehuur, afname van entreekaarten en het ontwikkelen van educatieve projecten. Daarnaast draagt de gemeente € 10.000 (inclusief BTW) bij aan de Zwoele Zomeravonden.

Forme rumore di motocicletta van Giacomo Balla in de nieuwe futuristenpresentatie

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN

Op 13 juli 2013 viert het museum dat het vijfenzeventig jaar geleden geopend is voor publiek. Het jubileumjaar gaat van start met de tentoonstelling *Top 75*, waarvoor het museum vijfenzeventig topstukken uit de eigen collectie selecteert: werken van Carl Andre, Constantin Brancusi, Paul Cézanne, Gilbert & George, Vincent van Gogh, Donald Judd, Piet Mondriaan, Bruce Nauman, Pablo Picasso en vele anderen.

Met *Top 75* wil het museum niet alleen zijn eigen keuzes tonen en toelichten, maar ook aan het publiek laten zien dat je op verschillende manieren naar kunst kunt kijken en dat iedereen zijn eigen topstukken heeft. Daarom heeft het museum gasten uitgenodigd, kunstenaars, politici, musici, acteurs, schrijvers en wetenschappers, om hun topstukken uit de collectie van het Kröller-Müller Museum te kiezen. Dit heeft geresulteerd in vierentwintig speciale audiotours voor het publiek. Naast deze audiotours verschijnt 13 juli ook een speciale Ede-tour, met een top 10 gekozen door Edenaren. De tentoonstelling is te zien tot en met 17 november. De jubileumviering

op 13 juli eindigt met een Zwoele Zomeravond. De media tonen veel belangstelling voor het jubileum.

Op 12 juli is het Helene Kröller-Müller Fonds opgericht, met als doel de ondersteuning van restauraties, grote tentoonstellingen en educatieve projecten van het Kröller-Müller Museum. Het initiatief tot de oprichting van het Fonds wordt genomen door politicus Alexander Pechtold en actrice Johanna ter Steege. Net als de grondleggers van het museum, Helene en Anton Kröller-Müller, doet dit Fonds een beroep op particulieren en bedrijven.

Zij kunnen Gulden Boeker, Zilveren Boeker of Bronzen Boeker worden, door eenmalig of vijf jaar lang jaarlijks een bedrag aan het Helene Kröller-Müller Fonds te schenken. ABN AMRO Bank is samen met het Kröller-Müller Museum founding partner. Founding partners dragen bij aan de startkosten van het Fonds. Een vijftien leden tellend Comité van Aanbeveling helpt actief mee met de werving van boekers. Ultimo december 2013 zijn er elf boekers geworven en hebben zes

Speciale jubileumbijlage in De Groene Amsterdammer

personen en bedrijven een eenmalige donatie gedaan.

Het bestuur van het Helene Kröller-Müller Fonds bestaat uit mevrouw M.A. Goslings, senior raadsheer in het Gerechtshof Amsterdam, M.E. Noyons, directeur en eigenaar van Production Value en de heer P. Mackay, Vorstandsmitglied am Goetheanum, Dornach, Zwitserland. De heer Mackay is een achterkleinzoon van Helene Kröller-Müller.

Op 4 en 5 juni organiseert het Kröller-Müller Museum in samenwerking met de working group Modern Materials en Contemporary Art van ICOM CC (International Committee of Museums, Conservation Committee) de meeting Painted Outdoor Sculpture. Een honderdtal experts (zowel conservatoren, restauratoren als 'conservation scientists') komen hiervoor naar Otterlo.

Van groot belang voor het museum is de schenking uit de collectie Art & Project/Depot VBVR. De schenking bestaat uit ruim tweehonderd, veelal ruimtelijke werken van onder anderen Carl Andre, Adam Colton, Tony Cragg,

Ger van Elk, Barry Flanagan, Hamish Fulton, Jos Kruit, Richard Long, Andrew Lord, Juan Muñoz, Willy Ørskov, Nicholas Pope, Carel Visser en Leo Vroegindewij.

De collectie Art & Project/Depot VBVR werd bijeengebracht door Geert van Beijeren (1933-2005) en Adriaan van Ravesteijn (1938), eigenaars van galerie Art & Project. De in de collectie vertegenwoordigde kunstenaars behoren tot de meest vooraanstaande van de tweede helft van de twintigste eeuw, zowel nationaal als internationaal. De schenking sluit nauw aan bij de collectie van het Kröller-Müller Museum, waarin veel Art & Project kunstenaars vertegenwoordigd zijn. In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw kocht het museum regelmatig werken aan bij de galerie.

Nicholas Pope, *Mary's font*, 1994, schenking Art & Project / Depot VBVR

BEZOEKERSAANTALLEN

2013

Totaal bezoek 332.707, waarvan:

- Bezoek in schoolverband 35.129
- Bezoek met Museumkaart 83.596
- Bezoek met ICOM / Vereniging Rembrandt kaart 3.764
- Niet betaald bezoek 45.921

**Bezoekers tentoonstellingen in 2013
buiten het Kröller-Müller Museum**

- *Van Gogh. Rêves de Japon*
Pinacothèque de Paris
3 oktober 2012 t/m 17 maart 2013
300.000 in 2012
100.000 in 2013
- *Divisionism. From Seurat to Van Gogh and Mondrian*
National Arts Centre, Tokyo
3 oktober t/m 23 december 2013
182.477

Bezoekers Kröller-Müller Museum

2008 252.261

2009 257.641

2010 280.716

2011 302.198

2012 311.097

2013 332.707

Bezoekers www.kmm.nl/mobile

(vanaf 2011)

2011 27.205 (21.689 uniek)

2012 29.104 (23.104 uniek)

2013 43.219 (35.204 uniek)

Twittervolgers (vanaf 2011)

2011 650

2012 2000

2013 4351

Facebookfans (vanaf 2011)

2011 1500

2012 4000

2013 7098

Pinterest

2013 99

Google Art

60.368 (57.045 uniek)

Bezoekers website www.kmm.nl

2008 251.814

2009 359.530

2010 406.386

2011 470.842

2012 491.026

2013 505.945

BALANS PER 31 DECEMBER 2013**Activa**
(euro)

31 december 2013

Vaste activa

Materiële vaste activa

2.469.576

Vlottende activa

Vorraden

603.752

Vorderingen

1.396.464

Liquide middelen

5.950.322

Som der vlottende activa

7.950.538

10.420.114

Passiva
(euro)

31 december 2013

Eigen vermogen

Algemene reserve

2.431.950

Bestemmingsreserves:

OCW (exploitatie)

1.286.652

OCW (huisvesting)

1.601.723

Beveiliging beeldentuin

424.485

Veiligheid musea

198.704

Bedrijfsinstallaties

710.938

4.222.502

Bestemmingfondsen:

OCW (exploitatie)

11.523

OCW (huisvesting)

163.771

Veiligheid musea

199.024

374.318

Totaal Eigen Vermogen

7.028.770

Fonds kunstaankopen

301.991

Voorzieningen

Voorziening prepensioen

11.501

Voorziening jubileumgratificatie

78.404

89.905

Langlopende schulden

Investeringsubsidies

1.556.740

Kortlopende schulden

Crediteuren

508.463

Belastingen en premies sociale

Verzekeringen

160.372

Overige schulden

773.893

1.442.728

10.420.114

EXPLOITATIEREKENING OVER 2013

(euro)

Baten

Directe opbrengsten	3.436.931
Indirecte opbrengsten	266.421
	<hr/>
	3.703.352

Subsidie OCW CuNo

onderdeel huren	3.570.228
onderdeel exploitatie	3.679.132
	<hr/>
	7.249.360

Overige subsidies/bijdragen

2.770.126

Som der baten

13.722.838

Lasten

Salarislasten	3.981.441
Afschrijvingen	161.079
Huur	3.461.661
Aankopen	2.973.271
Overige lasten	3.143.063
	<hr/>

Som der lasten

13.720.523

Saldo uit gewone bedrijfsvoering	2.315
Saldo rentebaten -/- lasten	70.500
Buitengewone baten	-
Mutatie aankoopfonds	35.625
	<hr/>

Exploitatieresultaat

108.440

TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2013

Algemeen

Stichting Kröller-Müller Museum is op 14 maart 1928 opgericht.

Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat zijn gebaseerd op aanschaffingskosten dan wel vervaardigingskosten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De kunstvoorwerpen en de reproductierechten zijn voor een pro-memorie waarde opgenomen. De kunstvoorwerpen bestaan uit kunstvoorwerpen in eigendom van de Stichting verkregen door de fusie met de Kröller-Müller Stichting, kunstvoorwerpen die na de verzelfstandiging van 1 juli 1994 zijn aangeschaft met behulp van bijdragen van derden, niet zijnde bijdragen van het ministerie van OCW (51% regeling).

Onder de materiële vaste activa zijn begrepen alle vaste activa die zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheden van de stichting duurzaam te dienen.

Deze omvatten:

- materieel inclusief vervoermiddelen;
- overige inventarissen en bedrijfsmiddelen.

Waardering vindt plaats op aanschaffingswaarde verminderd met afschrijvingen en eventuele duurzame waardeverminderingen. Afschrijving vindt plaats in jaarlijks gelijke termijnen. In het jaar van aanschaf wordt pro rata afgeschreven.

Voorraden

De voorraden worden opgenomen tegen kostprijs, onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd op nominale waarde, voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Eigen vermogen

Samenstelling en weergave is conform Handboek Verantwoording Cultuursubsidies.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Kröller-Müller Museum
Houtkampweg 6
6731 AW Otterlo

T: 0318 59 12 41

F: 0318 59 15 15

info@krollermuller.nl

krollermuller.nl

facebook.com/krollermuller

twitter.com/krollermuller

Ontwerp: Saiid & Smale

Fotografie: Marco Derksen, Walter Herfst,
Marjon Gemmeke, The Tokyo Shimibun

Partner van het Kröller-Müller Museum

BankGiroLoterij

